QORTI ~IVILI, PRIM'AWLA

Im]allef

Onor. Giannino Caruana Demajo LL.D.

Seduta ta' nhar il-{img]a 14 ta' Di`embru 2001

Numru

~itazzjoni 687/1990 F1

Joseph Bonello

versus

Alfred Debono u martu Carmela *sive* Lina Debono; u b'dikriet tal-5 ta' Novembru 1996 il-kaw\a tkompliet kontra Dr Simon Micallef Stafrace b]ala kuratur tal-falliment ta' Alfred Debono

Din hija *actio pauliana.*

I`-`itazzjoni tg]id illi l-konvenut Alfred Debono g]andu jag]ti lill-attur g]oxrin elf lira (Lm20,000) minn negozju li kien sar bejniethom fl-20 ta' Jannar 1990; dan id-dejn kien inkorporat f'kambjala tas-27 ta' Jannar 1990, li tit]allas *a vista*. Wara li kienet a``ettata l-kambjala l-partijiet iltaqg]u kemm-il darba biex jiftiehmu dwar kif kellu jsir il-]las, u l-konvenut kien dejjem jitlob lill-attur biex ma jmexxix bil-

qorti kontra tieg]u, g]ax kien wasal biex i]allas kollox, u kien ukoll iserra] mo]] l-attur billi ig]idlu li kellu beni bi\\ejjed biex jag]mel tajjeb g]ad-dejn, fosthom villa f'*High Ridge,* Saint Andrews, u *flat* f'*Eaton Place,* Triq it-Torri, Tas-Sliema.

Il-konvenuta Carmela Debono, mart il-konvenut, kienet taf bid-dejn ta' \ew[ha lejn l-attur g]ax kemm-il darba l-attur, meta kien imur ifittex lill-konvenut fid-dar tieg]u, kien tkellem mal-konvenuta fuq dak li kellu jag]tih \ew[ha.

Minkejja]afna weg]diet, il-konvenut baqa' ma]allasx lill-attur, u dan g]alhekk kellu jmexxi bil-qorti u l-kreditu tieg]u kien kanonizzat, bl-img]ax u bl-ispejje\, b'sentenza mog]tija minn din il-qorti fil-11 ta'Mejju 1990.

L-attur issa sar jaf illi, waqt li kien qed jitlob \mien g]all-]las tad-dejn, il-konvenut, flimkien ma' martu l-konvenuta, bil-]sieb li jevadi l-kreditu ta' l-attur, fit-30 ta' Marzu 1990 dehru fuq kuntratt ta' xoljiment u likwidazzjoni tal-komunjoni ta' l-akkwisti, u ta' kostituzzjoni ta' dejn, fl-atti tan-Nutar Mark Coppini. Dan il-kuntratt bla dubju sar mill-konvenuti bi]sieb ta' qerq biex il-konvenut jevadi l-kreditu ta' l-attur, billi l-konvenuta kienet taf bl-insolvibbiltà ta' \ew[ha, u kienet taf illi bil-kuntratt din l-insolvibbiltà kienet sejra ti\died.

L-attur g]alhekk feta] din il-kaw\a u qieg]ed jitlob illi l-qorti:

1. tg]id illi l-konvenuta kienet taf bl-insolvibbiltà ta' \ew[ha qabel il-kuntratt tat-30 ta'Marzu 1990, u kienet taf illi bil-kuntratt din l-insolvibbiltà kienet sejra ti\died;

2. tg]id illi dak il-kuntratt g]amel lill-konvenut insolvibbli, jew \ied l-insolvibbiltà tieg]u;

3. tg]id illi l-kuntratt sar b'qerq kontra l-kreditu li l-attur g]andu kontra l-konvenut; u

4. tg]id illi ma jiswiex il-kuntratt tat-30 ta' Marzu 1990 fl-atti tan-Nutar Mark Coppini, u g]alhekk t]assar dak il-kuntratt.

L-attur talab ukoll l-ispejje\, fosthom dawk ta']ames mandati kawtelatorji.

Il-konvenut Alfred Debono ressaq dawn l-e``ezzjonijiet:

1. il-kuntratt ma sarx b'qerq kontra l-kreditu ta' l-attur;

2. dan il-kreditu huwa bi\\ejjed im]ares bil-pro`eduri tal-bejg] *sub hasta* ta' l-appartament numru 3, Xatt ta' Tigné, Tas-Sliema, li huwa tal-konvenut u g]alhekk ma jistax jing]ad li kien hemm xi tentativ ta' qerq mill-konvenut; u

3. billi l-kuntratt kien sar b'att pubbliku, u huwa oneru\, l-attur irid i[ib prova li kien hemm qerq mi\-\ew[partijiet li dehru fuq il-kuntratt.

Il-konvenuta ressqet dawn l-e``ezzjonijiet:

1. il-kuntratt ma sarx bil-]sieb ta' qerq kontra l-kreditu ta' l-attur; u

2. billi l-kuntratt kien sar b'att pubbliku, l-attur irid i[ib prova li kien hemm qerq mi\-\ew[partijiet li dehru fuq il-kuntratt.

Din l-azzjoni tallum hija l-azzjoni pawljana ta]t l-art. 1144 tal-Kodi`i ~ivili:

> **1144.** (1) Kull kreditur jista' wkoll, f'ismu, jattakka l-atti mag]mula b'qerq mid-debitur bi]sara tal-jeddijiet tieg]u, bla pre[udizzju tal-jedd tal-konvenut g]all-e``ezzjoni tal-benefi``ju ta' l-eskussjoni, ta]t id-disposizzjonijiet ta' l-artikoli 795 sat-801 tal-Kodi`i ta' Organizzazzjoni u Pro`edura ¬ivili.
>
> (2) Jekk dawn l-atti jkunu b'titolu oneru\, il-kreditur g]andu jipprova li kien hemm qerq min-na]a ta\-\ew[partijiet fil-kuntratt.
>
> … … … *omissis*… … …

Biex tirnexxi din l-azzjoni l-attur irid i[ib prova ta' l-*eventus damni* u tal-*consilium fraudis*. L-*eventus damni* huwa l-fatt illi, bil-kuntratt li l-attur qed ifittex li jitwarrab, id-debitur tieg]u ikun in[ieb f'qag]da illi ma jistax i]allas id-

dejn tieg]u. Il-*consilium fraudis* huwa l-]sieb ta' qerq, li, billi l-kuntratt huwa wie]ed oneru\, irid ikun kemm tad-debitur kif ukoll tal-parti l-o]ra li dehret mieg]u fuq il-kuntratt. Biex jitqies li kien hemm qerq, huwa bi\\ejjed li min ikun deher fuq il-kuntratt ikun jaf illi, b'effett tal-kuntratt, sejrin jitnaqqsu l-beni tad-debitur u, min]abba f'hekk, dan ma jkunx jista' j]allas dejnu.

Fil-fehma tal-qorti, lill-attur se]]lu li jag]mel din il-prova. Wera li l-konvenut kellu]afna djun li ma kienx qieg]ed i]allashom, fosthom dak li kellu jag]ti lill-attur stess. Minkejja dan, il-konvenut u martu dehru fuq kuntratt ta' xoljiment u likwidazzjoni tal-komunjoni ta' l-akkwisti, pubblikat min-Nutar Mark Coppini fit-30 ta' Marzu 1990, u bis-sa]]a ta' dan il-kuntratt il-konvenut `eda lill-martu proprjetà li kienet minnhom stess stmata li tiswa sebg]a u tletin elf lira (Lm37,000), waqt li l-konvenuta g]addietlu proprjetà stmata li tiswa biss tlittax-il elf u]ames mitt lira (Lm13,500). Barra minn hekk, il-konvenut g]araf dejn favur martu ta' tmintax-il elf lira (Lm18,000) b]ala manteniment, li, meta tqis illi l-manteniment huwa marbut mhux biss mal-b\onn ta' min jir`evih i\da wkoll mal-mezzi ta' min i]allsu, u meta tqis ukoll illi l-konvenut huwa midjun li ma j]allasx djunu, huwa \gur esorbitanti.

L-effett ta' dan il-kuntratt kien li l-konvenut naqqas il-beni tieg]u, li, skond l-art. 1995 tal-Kodi`i ~ivili, huma l-garanzija komuni tal-kredituri. Fil-fatt baqa' ma]allasx, g]ax ma kellux mnejn i]allas, id-dejn li kellu ma' l-attur.

L-attur g]alhekk ressaq il-prova ta' l-*eventus damni*.

Dwar il-*consilium fraudis*, kemm mill-konvenut kif ukoll mill-konvenuta, *res ipsa loquitur*, mhux biss g]ax il-konvenut kien jaf bid-djun li kellu u martu wkoll bilfors kienet taf, g]ax kienet tg]ix mieg]u u kienet ukoll mg]arrfa mill-attur li \ew[ha kellu jag]tih, i\da wkoll g]ax il-fatt li flimkien g]amlu kuntratt bi tqassim

sproporzjonat tal-beni tal-komunjoni huwa xiehda bi\\ejjed ta' l-iskop li kellhom f'mo]]hom il-konvenuti.

G]al dawn ir-ra[unijiet il-qorti sejra tilqa' t-talbiet ta' l-attur, u taqta' l-kaw\a billi, wara li ti`]ad l-e``ezzjonijiet tal-konvenuti, tg]id illi kien bi]sieb ta' qerq li l-konvenuti dehru fuq il-kuntratt tat-30 ta' Marzu 1990 fl-atti tan-Nutar Mark Coppini, li kellu l-effett li jqieg]ed lill-konvenut f'qag]da li ma jistax i]allas id-dejn li g]andu ma' l-attur, u tg]id illi dak il-kuntratt ma hux opponibbli g]all-attur, u ma jiswiex, u ma g]andux jitqies, safejn huwa bi]sara tal-jeddijiet u l-interessi ta' l-attur. Tikkundanna wkoll lill-konvenuti j]allsu l-ispejje\ [udizzjarji kollha.

Giannino Caruana Demajo
Im]allef

Connie Micallef
Dep. Re[.